

COLLEYE, Raymond (pseudoniem voor Raymond de Weerdt), Waals letterkundige en essayist, wallingantisch voorman (Brussel 18 januari 1890 - Vorst 9 april 1963).

Was reeds als jongeman vóór de Eerste Wereldoorlog zeer bedrijvig in de Waalse beweging als secretaris van de Ligue wallonne in Brabant en van het Comité central de défense wallonne en voorzitter van de Fédération des jeunes gardes wallonnes de Belgique. Was toen ook stichter, directeur of redacteur van verscheidene literaire en meestal politiek georiënteerde bladen, zo o.m. van de Revue française. In dit door hem gestichte en van 1905 tot '07 geleide blad eiste hij zelfbestuur voor Wallonië zonder daarom aanhechting bij Frankrijk uit te sluiten; ook pleitte hij voor een panlatijns verbond als tegenhanger voor de pangermaanse beweging. Aan de vooravond van de oorlog en niet minder ook in het begin ervan was hij onloochenbaar voorstander van annexatie bij het grotere vaderland Frankrijk.

Op 20 juli 1914 verscheen van zijn hand het pamflet Wallonie, waarin o.m. gesteld werd dat het grootste deel der Walen annexionist was en waarin de bestuurlijke scheiding een overgangsformule

werd genoemd naar de aanhechting bij Frankrijk, want Wallonië was wezenlijk een Franse provincie en België allesbehalve een vaderland. Met graaf Albert du Bois werd Colleye tijdens de oorlog hoofdredacteur van La Wallonie, dat zo Fransgezind was, dat het in 1916 door de Franse censuur, kennelijk ter wille van de verhouding tot de Belgische regering, werd opgeheven. Kort daarop werd Colleye stichter van L'Opinion wallonne, waarvan de leiding tevens berustte bij Graaf du Bois en de Waalse volksvertegenwoordiger Célestin Demblon. Van toen af werd Colleye, gedreven door de zorg om de eigen ontplooiing van Wallonië en Vlaanderen, voorstander van separatisme of van federalisme in België. In het kader van een politiek van Waals-Vlaamse verstandhouding op federalistische grondslag stelde hij zijn blad ter beschikking van flaminganten, o.m. van Leo Meert. Dit alles belette evenwel niet dat hij voorstander bleef van Frans-Belgische toenadering.

Ook na de Eerste Wereldoorlog werkte hij in dezelfde federalistische lijn verder, publiceerde projecten dienaangaande en was een van de zeldzame wallinganten die met zijn Vlaamse geestverwanten contacten onderhield. Zo werkte hij regelmatig mee aan de bladen Ons Vaderland en De Schelde, sprak herhaaldelijk voor een Vlaams gehoor, o.m. in 1923 te Leuven voor Vlaamse studenten, bij wie hij de reorganisatie van België als een federaal koninkrijk met twee deelstaten, waarbij Brussel als vrijstad werd gezien, bepleitte.

Colleye is in Vlaamsgezinde kringen vooral bekend gebleven en indertijd berucht geworden door zijn opstel over de toekomst van België, 15 juni 1915 gepubliceerd in Le Cri de Londres en overgenomen in het augustusnummer van The Nineteenth Century. Hierin stelde hij dat Vlamingen en Walen vochten voor de zege van de Latijnse beschaving, dat de laffe neutraliteit moest worden verzaakt, dat het flamingantisme dood was en de Vlamingen op het Frans zouden overschakelen; bekend in de slotzin: „La Belgique de demain sera latine ou ne sera pas” (in de tweede versie: „ou elle ne sera rien”), die bij flaminganten van verscheidene strekking ergernis verwekte en hun argumenten aan de hand deed tot Vlaamsgezinde actie in oorlogstijd.

WERKEN: *Il n'y a pas de littérature belge* (1913); - *L'avenir de la Belgique latine* (1915); - *Le nationalisme français de la Belgique* (z.j., eerste uitgave tijdens de Eerste Wereldoorlog; 1922, tweede uitgave; 1937, derde uitgave); - *Ce que veulent les Wallons. La question wallonne et la France* (1918); - *La Wallonie en péril. La résistance wallonne pendant et après la guerre. Projet de révision de la Constitution. L'entente flamando-wallonne, l'attitude wallonne* (1919); - *La Wallonnie et la France (Contribution à l'histoire des nationalités en Belgique)* (1922); - *La révision de la Constitution belge sur les bases du fédéralisme* (1927); - *Waal-sche standpunten (Ce que pensent les Wallons)* (1939).

LITERATUUR: *Activisten* (1919); - W. Houtman, *Vlaamse en Waalse documenten over Federalisme* (1963); - R. de Nolf, *Federalisme in België als grondwettelijk vraagstuk* (1968).

REGINALD DE SCHRYVER